



25.09x20.15	1	16	עמוד	השבוע	מערב -	22/10/2026	99423594-5
חברתיתפרופ' ג'וני גלשביט בן פורת - חוקרת במרכז טאו - 25170							

אוכלוסיות בסיכון אינן מקבלות שירות בשל חוסר יכולתן לשלם :

זקוקים לסיוע

news@maariv.co.il

אוכלוסיות בסיכון אינן מקבלות שירות בשל חוסר יכולתן לשלם

השתתפות עצמית נדרשת במגוון שירותי רווחה בקהילה ובמסגרות חוץ-ביתיות ■ מחקר של מרכז טאוב בחן את היקף התופעה ומאפייניה ■ ההמלצה: להמיר את הדרישה בקיזוז קצבאות

וגרמניה.

בכל המדינות נגבית השתתפות עבור דיור מוגן לאזרחים ותיקים, אך בדנמרק למשל משפחות בעלות הכנסה נמוכה פטורות מתשלום למועדוניות, ואין השתתפות של הורים במימון אומנה.

באוסטרליה ובקנדה, ככלל, אין חובת תשלום עבור אומנה, בכריטיניה החובה תלויה בין השאר בהשמה בצו, ובארה"ב צומצם נטל התשלומים בשנים האחרונות.

"אין בסיס אמפירי לטענה שהשתתפות עצמית בתשלום משפרת את תוצאות הטיפול", מציינים החוקרים. "מנגד, ברוח פנימי של משרד הרווחה מ-2024 על השתתפויות של מקבלי שירות דווח על מצבים רבים שבהם אוכלוסיות בסיכון אינן מקבלות שירות בשל חוסר יכולת לשלם אפילו את סכום ההשתתפות המינימלי. דיווחים אלה מצביעים על המחיר האפשרי של התנזרה הסיוע בתשלום".

מקבלי שירותים יכולים לבקש הנחה או פטור מלא באמצעות ועדת חריגים, אך הטיפול עלול להימשך חודשים.

החוקרים ממליצים בין היתר לצמצם בהדרגה את היקף השירותים המחייבים השתתפות עצמית ישירה ולהותיר בעיקר השתתפות באמצעות קיזוז קצבאות, תוך בחינת ההשלכות על מקבלי השירותים ועל תקציב הרווחה.



שירותי רווחה. נזקקים לתשלום / צילום: דור פזואלו, פלאש 90

יובל בגנו

קבלת סיוע ממערכת הרווחה בישראל מותנית לעיתים בהשתתפות בתשלום מצד מקבלי השירותים, גם כאשר הם מתמודדים עם עוני ומצוקה.

השתתפות עצמית נדרשת במגוון שירותים בקהילה ובמסגרות חוץ-ביתיות, ובהם מועדוניות לילדים, מעונות יום, פנימיות, אומנה ושירותים לאזרחים ותיקים.

הדרישה לתשלום נשענת על שיקולים תקציביים ועל תפיסות שלפיהן השתתפות במימון מחזקת את מחויבותם של מקבלי השירות לתהליך הטיפול ומצמצמת שימוש בשירותים ללא צורך.

מחקר חדש של מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל, שערכו ג'וני גל, שביט בן-פורת ויעל עובדיה, בחן לראשונה בישראל את היקף ההשתתפות העצמית של מטופלים בשירותי הרווחה ואת מאפייניה.

המחקר סוקר את הטיעונים בעד השתתפות בתשלום עבור שירותי רווחה, לצד ההשלכות האפשריות של התשלום על נגישות הסיוע ועל תפקוד מערכת הרווחה. החוקרים מעלים חשש כי הדרישה לתשלום עלולה למנוע שירותים חיוניים דווקא ממי שזקוקים להם יותר מכל. בשנת 2022 המחלקות לשירותים חברתיים

כמעט כל מקבלי השירותים השתתפו בתשלום, והשתתפותם מימנה בממוצע בין 5% ל-22% מעלות השירותים. לעומת זאת, מנועד עובר חוק ומנפגעות ונפגעי תקיפה מינית כמעט שלא נגבתה השתתפות עצמית.

השתתפות בתשלום נהוגה גם במדינות אחרות, אך הכללים שונים. המחקר משווה שבעה תחומי שירות בישראל, פינלנד, בריטניה, דנמרק, ארה"ב, אוסטרליה, קנדה

ברשויות המקומיות סיפקו שירות לכ-1.13 מיליון אנשים, מתוכם כ-179 אלף נדרשו להשתתף במימון השירותים שקיבלו. המשמעות היא שכ-15% מכלל מקבלי השירותים במערכת הרווחה השתתפו במימוןם בשנה זו.

סכום ההשתתפות הכולל נאמד בכ-678 מיליון שקל, שהם כ-6% מתקציב משרד הרווחה בשנה זו. בקרב נפגעי התמכרויות, משפחות שכולות ואזרחיות ואזרחים ותיקים